

- Всеукраїнського перепису населення 2001 року): демографічний збірник / за ред. В. Камінської, – Чернівці: Чернівецьке обласне управління статистики, – 2003 р. – 160 с.
3. Скорейко Г.М. Населення Буковини за австрійськими урядовими переписами другої половини XIX – початку XX ст.: історико-демографічний нарис. – Чернівці: Прут, 2002. – 220 с.
 4. Чучко М.К. Регіональні особливості етнодемографічної та конфесійної ситуації на Буковині в середині XIV – на початку XXI ст. // Питання стародавньої та середньовічної історії, археології й етнології: збірник наукових праць. – Чернівці: Прут, 2004. – Том 1 (17). – с.124 – 139.

Summary:**THE FEATURES OF THE POPULATION RELIGIOUS ACCORDANCE IN ITS NATIONAL STRUCTURE (CHERNIVTSI REGION AS AN EXAMPLE)**

In the given article the spreader of the religious organizations in the Chernivtsi region territory is regarded. This region is very unequal in its national and religious national structures. The author tries to resolve the difficult question connected with the interrelation of these structures.

УДК 911.2:373.21

Наталія ТАРАНОВА

ТРАНСФОРМАЦІЯ ГЕОГРАФІЧНИХ НАЗВ ГОЛОГОРО-КРЕМЕНЕЦЬКОЇ ГРЯДИ ТА МАЛОГО ПОЛІССЯ

Дуже часто сучасне звучання і написання топонімів не збігається з їхніми давніми формами. Під впливом різноманітних факторів у географічних назвах відбуваються неодмінні зміни, врахування яких є обов'язковою умовою в топонімічних дослідженнях. Серед причин, які викликають переіндексування назв, основними з них є: закономірні зміни в лексиці, викликані розвитком мови; історичні періоди входження території до складу інших держав, що супроводжувалися пристосуванням до чужої мови; міграції та переселення народів, в результаті яких чимало назв зазнають змін або взагалі перестають існувати; місцеві діалекти та говірки, що зумовлюють відмінності у звучанні назв навіть у межах однієї країни; зміна природного середовища, що призводить до зміни топонімічного ландшафту; офіційне перейменування тощо.

На будь-якій території є назви, які зазнали або зазнають різного типу змін. Це явище в топоніміці називають трансформацією [2]. Сьогодні географічні назви знаходяться на різній стадії трансформації, одні з них збереглися ще у первинній формі, інші (їх більшість) змінилися в процесі довгого часу використання. За винятком перейменувань, зміни назв не є випадковими, а підпорядковуються законам мови. Трансформація – це закономірна зміна географічної назви протягом періодів її існування. Виділяють декілька форм або видів трансформації.

Морфологічна трансформація. Вона стосується найдавніших назв. Суть цієї трансформації полягає в тому, що в процесі тривалого використання відбувається не просто видозміна назви, а цілковита ланка структури топоніма, що призводить до повної втрати початкової форми. Як правило, значення таких назв було забуто ще в давнину. Тому розшифрувати їх іноді неможливо. Столиця України Київ згадується в різних творах іноземних мандрівників як Кіова, Куява, Кояба, Койява, що викликає багато дискусій з приводу виникнення назви. Морфологічна трансформація характерна для багатьох давніх міст світу: Камулудун-Лондион-Лондон; Дебринь-Дебрянськ-Брянськ; Олькерк-Олькерч-Керч; Удеч-Судачів-Зудачів-Зідачів-Жидачів; Берестя-Брест.

Морфологічної трансформації зазнали і чимало назв Гологоро-Кременецької гряди і

Малого Полісся. Найбільше таких найменувань зустрічається на Малому Поліссі, де відмічається і більша лексична різноманітність топонімів у порівнянні з Гологоро-Кременецькою грядою, в основному антропонімною, топонімією: с. Кадубилицький-с.Кадлубищі-Кодлубиська; с.Боярин-с.Бояринець-с.Боянець (Мале Полісся); с.Ражу-с.Ражаниця-с.Ражнів; с.Грабузна-с.Храбузна; с.Кустина-с.Кушлин; с.Мельників-с.Мовники; с.Волички-с.Волиця; с.Буда-с.Будки тощо.

Ціла низка назв досліджуваної території зазнала переосмислення – придання незрозумілому топоніму нової форми, наближеної до сучасної лексики. Наприклад, назва с.Жировичі (від слов'янського імені жир, жирята) стало Журовичами [1]. Незрозумілу назву с. Бидень (XIV ст.) населення переосмислило у Ботин і т.д.

Люди завжди прагнули до зрозумілих, співзвучних з рідною мовою назв, тому трансформація є закономірною складовою частиною народної топонімічної творчості.

Нерідко одна і та сама назва вимовляється по різному навіть в межах однієї області, чи досліджуваного регіону, що зумовлено місцевими діалектними відмінностями. Наприклад: Щедрогір-Щедрогорще; Любешів-Любашов-Лібішов тощо. Тому “звукову” трансформацію називають фонетичною.

Для топонімії досліджуваної території характерний особливий вид фонетичної трансформації, зумовлений неодноразовим входженням території до складу Польщі. Нині ці назви перекладено на українську мову: с.Янів (с.Іванів); с.Вулька (с.Волиця); с.Думброва (с.Діброва) та інші.

Ще одним видом трансформації назв є аглютинація (склеювання), тобто утворення географічного найменування шляхом сполучення двох або декількох слів. Таких найменувань багато на території України: Золотоноша, Вовчоярівка, Слов'яносербськ, Тернопіль, Теофіполь, Трипілья, Гуляйполе, Нікополь, Катеринопіль, Краснопілля тощо. Аглютинативна форма трансформації зустрічається і в топонімії Гологоро-Кременецької гряди і Малого Полісся: с. Забір'я – село від соснового бору; с. Пустоїванне – зважаючи на варіант “Іване-Пусте” допустимо компонент Пусте трактувати як пізніше нарощення до існуючого Іване (Іванье), що могло означати “нове село Іванье на пустошах” [3]; с. Перелятин – були побудовані застави, які затримували людей, що проходили чи проїжджали, для зменшення кількості бродяг [3]; с. Зарічне – від р. Стир (XIVст.); с. Підвисоке – первісно словосполучення із значенням “поселення, розташоване під місцевістю Високе” лексикалізувалося, а потім стягнулося в одне слово [3]; с. Конотопи – понад Бугом їхали мандрівники возом-телігою, потрапили у лугові багнища – потопили телігу, а самі верхи на конях поїхали далі. Неподалік ще більші трясовини – потопили коней; с. Верхобуж – бере початок р. Зх. Буг та ін.

Топонімія України зазнала ще однієї потужної трансформації в результаті офіційного перейменування назв. Починаючи з 1940-х рр. назви, які мали релігійно-культурні значення або здавалися немилозвучними різного рангу чиновника (районним, міським, обласним, республіканським) були перейменовані. За декілька десятків років на території колишнього СРСР тисячі міст і сіл отримали нові назви на честь державних, партійних, військових діячів тощо. Цими діями порушувалась одна із закономірностей топонімії, згідно з якою назви не належать ніякій владі, вони загальнонародні.

Сьогодні багатьом селам досліджуваної території повернуто їхні старі назви, але чимало найменувань назавжди залишаться перейменованими всупереч закономірностям топонімії.

Неприродно для Малого Полісся звучить назва Новоукраїнка, яка змінила давню назву Варяж, відомо, що етнотопоніми виникають лише за межами проживання етносів. Тому характерними для Малого Полісся є назви: Віднів, Вербляни, Деревляни, Русилів, Литва, Лехів тощо, але не Українка.

У цілому перейменування є закономірним процесом, який у тій чи іншій мірі

здійснюється в топонімії будь-якої країни і стосується, в основному, назв образливих нав'язаних чужими етносами. Але перейменування населених пунктів, які мали від свого народження добрі, цікаві, історично або географічно вмотивовані назви, як правило, нічим не виправдане і свідчить лише про байдужість до національної культури. Прикладів таких перейменувань багато і в топонімії Гологоро-Кременецької гряди і Малого Полісся (Табл.1).

При топонімічних дослідженнях обов'язковим є врахування змін назв, які сталися в результаті історичного розвитку суспільства.

Таблиця 1

Перейменування населених пунктів Гологоро-Кременецької гряди і Малого Полісся

№п/п	Старе найменування	Рік перейменування	Нове найменування	Повернення старої назви
1	2	3	4	5
1.	Кам'янка Струмилова	1944	Кам'янка-Бузька	-
2.	□ро є Великий		Великосілки	-
3.	Сілець Бенків		Сілець	-
4.	Велика Пониква		Пониква	-
5.	Кадлубиська	1946	Лучківці	-
6.	Гаї-Старобродівські	1960	Гаї	-
7.	Мармузовичі	1946	Андріївна	-
8.	Новосілки Ліські		Новосілки	-
9.	Адами		Заводське	-
10.	Мальчів		Підлипці	-
11.	Комарове		Сасів	-
12.	Ляхів	1946	Кутянка	-
13.	Дранча	1960	Дружба	-
14.	Пляшкова	1963	Жовтневе	-
15.	Курдуля	1946	Немирівка	-
16.	Радзивилів	1939	Червоноармійськ	Радзивилів
17.	Нестерів	1951	Жовкла	-
18.	Вільки-Мазовецькі		Волиця	-
19.	Руда Лісна		Лавриків	-
20.	Колонія		Відродження	-
21.	Зіболки (Дзіболки)	1949	Підлісне	Зібалки
22.	□ро євро, Телич, Подтелич		Потелич	-
23.	Рата		Підгородне	Рата
24.	Бзовиця		Комунарка	Бзівиця
25.	Цецова	1964	Калинівка	-
26.	Заруддя		Кобзарівка	
27.	Гнидава	1964	Піщане	-
28.	Угорськ	1940	Підгірське	Ігорськ
29.	Великі Фільварки	1946	Плоске	
30.	Млинівці	1964	Радянське	
31.	Ляшків	1946	Березівка	
32.	Холоїв	1946	Вузлове	
33.	Батів	1950	Грушки	Батів
34.	Волиця Комарева		Волиця	
35.	Салаші		Діброва	
36.	Остробіж		Острівок	
37.	Завишня		Вишнівка	Завишень
38.	Корчів, Підгаї		Корчівка	Корчів
39.	Себечів	1951	Красносілля	Себечів
40.	Вербіш	1951	Вербове	
41.	Пархач		Межиріччя	
42.	Варяж		Новоукраїнка	
43.	Лубів	1951	Лубнівка	
44.	Винниці	1951	Мирнівка	
45.	Ляшків	1951	Першотравневе	Ляшків
46.	Жабче Муроване		Муроване	
47.	Опільсько	1951	Перемога	Опільського
48.	Бараньо Перетоки		Перетоки	
49.	Хоробрів	1951	Правда	Хоробрів
50.	Угринів	1951	Дібровка	Угринів
51.	Ниновичі	1951	Дружелюбівка	Миновичі
52.	Нисличі	1951	Подільське	Нісмичі

1	2	3	4	5
53.	Мошків		Гути	
54.	Жджаринка	1951	Трудолюбівка	
55.	Ульвівок	1951	Вільхове	Ільвівок
56.	Теляж	1951	Ланкове	Теляж
57.	Тудорковичі	1951	Федорівні	Тудорковичі
58.	Войславичі	1951	Волинське	Войславичі
59.	Цеблів		Цебрівка	Цеблів
60.	Жужіль		Жужеляни	
61.	Передмістя Белза	1951	Заболоття	
62.	Перемислів		Перемисловичі	
63.	Білка Шляхетська	1946	Верхня Білка	
64.	Пруси	1951	Ямпіль	

Література:

1. Архив Юго-Западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов, высочайше учрежденной при Киевском военном, подольском и волынском генерал-губернаторе. К., 1859-1914.-ч.I-VII.
2. Подольская Н.В. Словарь русской ономастической терминологии. – М.: Наука, 1978. – 199 с.
3. Пура Я.О. Походження назв населених пунктів Ровенщини. – Львів: Світ, 1990. – 144 с.
4. Русско-украинский словарь. – М., 1948. – С.229.

Summary:

Natalia Taranova. TRANSFORMATION OF TOPONYMS OF HOLOHOROKREMENETS' RIDGE AND MALE POLISSYA.

The article deals with the transformation that is natural change of geographic names in the course of its existence.

УДК 911.3:32

Андрій КУЗИШИН

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА РОЛЬ ЕКЗИТ-ПОЛУ В ЕЛЕКТОРАЛЬНІЙ ГЕОГРАФІЇ

Малодослідженим напрямком політичної географії загалом, і електоральної географії зокрема, виступає прогнозування результатів виборів – екзит-пол. З соціологічної позиції він є результатом, максимально наближеним до реального волевиявлення громадян. Якщо враховано всі організаційні моменти, то екзит-пол може виступати результатом, з яким можна порівнювати всі інші дані. Хоч саму ідею подібного передбачення новітньою назвати не можна, та її значення недооцінити важко. Це не лише результат, а й опосередкована планова схема організації суспільства.

Дане явище донедавна розглядалося переважно з позицій соціології, тому й не дивно що саме в цій галузі напрацьовані основні результати. Так, дослідження пропонованого питання проводили І. Бекешкіна, І. Кучерів, О. Яременко, В. Полохало та ін. Фрагментарно дана проблема розглядалась в працях Е. Хана та М. Головатого.

Завданнями публікації можна визначити окреслення ролі екзит-полів в електоральній географії та обґрунтування територіальних відмінностей їх результатів.

Обов'язковим елементом екзит-полу виступає незаангажованість організаторів, чіткість та про європейсько запитань, охоплення різноманітних за статусом верств населення (віковим, статевим, соціальним) і особливо важливо – повна територіальна охопленість. Як показують останні проведені екзит-поли, їх важливою рисою є непровокативність. Сфера застосування їх результатів є широка – зовнішньополітична, внутрішньополітична,